Monument Oranjehotel wordt vernieuwd en toegankelijk voor publiek

SYMBOOL VOOR RECHT EN VRIJHEID

Het Oranjehotel

Een uniek en authentiek monument, verhuld in de gevangenis van Scheveningen, dreigt in de vergetelheid te raken. En daarmee ook Doodencel 601, behouden in de oorspronkelijke staat, en het Poortje waardoor terdoodveroordeelden naar de Waalsdorpervlakte gebracht werden. Samen vormen zij de tastbare en indrukwekkende herinnering aan de Duitse gevangenis waarin duizenden verzetsmensen gevangen zaten. Het Oranjehotel moet de plaats krijgen die het verdient in de geschiedenis van Nederland in de Tweede Wereldoorlog door het toegankelijk te maken voor het publiek.

'Een uniek en authentiek monument'

IN DE OORLOG

"Oranjehotel" is de erenaam van de cellenbarakken in de Scheveningse gevangenis tijdens de oorlog, die de Duitsers officieel *Deutsches Polizeigefängnis* noemden. De illegale krant Vrij Nederland sprak over die erenaam op 8 maart 1941 vanuit Londen: "Het Oranjehotel, dat stampvol is met jongelieden die zich onder de Oranjevaan in Engeland wilden scharen". In het begin van de oorlog werden veel Engelandvaarders in Scheveningen opgesloten. Gedurende de gehele oorlog werden naar schatting 25.000 Nederlanders, die zich in het klein of groot tegen de Duitse bezetting verzetten, in Scheveningen gevangen gehouden.

Het Poortje aan de Van Alkemadelaan

De meeste gevangenen zaten er maar een paar weken of enkele maanden, in de periode dat hun zaak bij het Duitse gerechtshof in Den Haag werd behandeld. Dat betekende verhoord worden, de continue angst kameraden te verraden of verraden te worden. Maar ook grote onzekerheid over de toekomst: executie, tuchthuis, strafkamp of vrijlating. Ruim tweehonderd van de gevangenen werden op de Waalsdorpervlakte geëxecuteerd en duizenden werden naar de kampen in Duitsland afgevoerd.

Celmuren

GEEST VAN VERZET

Het Oranjehotel stond voor de geest van het Nederlandse verzet: "In deze bajes zit geen gajes, maar Hollandsch glorie, potverdorie!". Die geest van verzet verenigde de gevangenen. Vaak zaten ze met z'n vieren of vijven in een cel. Ze steunden elkaar in angstige dagen. Via klopsignalen op de verwarmingsbuizen was er contact tussen cellen. En gevoelens van angst en hoop, geloof en liefde kwamen tot uiting in de inscripties op de muren.

WAALSDORPERVLAKTE

De Waalsdorpervlakte is nauw verbonden met het Oranjehotel. Gelegen op korte afstand van het Oranjehotel in de Scheveningse duinen werd deze plek door de Duitsers gebruikt om terdoodveroordeelden te fusilleren. Deze gevangenen brachten hun laatste nacht door in het Oranjehotel, meestal in de dodencellen in de D-gang.

Authentieke monumenten

Doodencel 601

Een aantal cellen in de middelste gang van het Oranjehotel, de D-gang, werd gebruikt als "dodencellen". Hier wachtten terdoodveroordeelden op het bevel om door het Poortje naar de vrachtwagen te lopen die hen naar de Waalsdorpervlakte zou brengen. In hun laatste uren mochten de gevangenen contact hebben met elkaar, praten, bidden, huilen, zingen. In sommige gevallen mochten ze nog een brief schrijven. Eén van de dodencellen, Doodencel 601, is in oorspronkelijke staat behouden. Een portret van koningin Wilhelmina hangt nu boven de deur. De muren tonen de authentieke inscripties van de gevangenen, waarmee hoop, angst en verlangen naar huis werden geuit. Doodencel 601 vormt de kern van de jaarlijkse herdenking.

Het Poortje

In de lange buitenmuur van de gevangenis zit het Poortje met de groene deur. Als ze hun laatste gang naar de Waalsdorpervlakte begonnen, zagen daar meer dan 200 mensen nog eenmaal het duinlandschap tegenover de gevangenis. Na de oorlog is het Poortje gesloten. Alleen tijdens de jaarlijkse herdenking van het Oranjehotel wordt het geopend om deelnemers binnen te laten. Naast het Poortje is op een plaquette de volgende versregel van Anthonie Donker te lezen: "Gedenk hun laatste gang door deze poort. Hun leven voor vrijheid en voor recht gegeven. Zet hun strijd voort".

Zonlicht door het celvenster

Vaak vroeg in de ochtend werden de gevangenen uit hun cel gehaald. Ze liepen door het Poortje naar een op de Van Alkemade-laan klaarstaande vrachtwagen en werden naar de duinen van de Waalsdorpervlakte gereden om daar te worden doodgeschoten. Bronzen kruisen in de duinen vormen nu het monument Waals-dorpervlakte, dat beheerd wordt door de Vereniging Erepeloton Waalsdorp. De imposante Bourdonklok werd in 1959 geplaatst, met een mooie tekst van voormalig Oranjehotel-gevangene prof. Rudolph Cleveringa: 'Ik luid tot roem en volging van die hun leven gaven tot wering van onrecht, tot winning der vrijheid en tot waring en verheffing van al Neerlands geestelijk goed'.

MONUMENTEN

Na de oorlog zijn bijzondere monumenten gecreëerd in het Oranjehotel. In cellengang D is een van de dodencellen geheel in zijn oorspronkelijke staat bewaard als "Doodencel 601". Zelfs de geschriften van gevangenen op de muren werden bewaard: indrukwekkende getuigenissen van leed en angst. In 1945 werd het Poortje gesloten om sindsdien slechts één keer per jaar open te gaan. Dan kunnen de deelnemers aan de jaarlijkse herdenking op de laatste zaterdag van september het complex bezoeken. Een belangrijk onderdeel van de herdenking vormt de Stille Gang langs Doodencel 601, waarbij deelnemers een ogenblik stil staan bij de Cel en hun respect uiten met kransen en bloemstukken. In cellengang D klinkt hierbij het geluid van de Bourdonklok van de Waalsdorpervlakte.
Elk jaar komen zo'n 400 mensen samen voor de herdenking. Na afloop worden alle bloemen aan de buitenmuur van de gevangenis onder de gedenkplaat "Zij waren eensgezind" gelegd.

De Doodenboeken, die de namen en portretten bevatten van omgekomen oud-gevangenen, vormen een uniek papieren monument voor het Oranjehotel.

NIET TOEGANKELIJK

Doodencel 601 is een bijzonder indrukwekkende plek. Door de ligging in de gevangenis is het met uitzondering van de jaarlijkse herdenking echter zelden mogelijk geweest om oud-gevangenen, nabestaanden, schoolklassen en andere belangstellenden een moment in de cel te laten doorbrengen. Toegankelijkheid is een voorwaarde om tot het verleden door te kunnen dringen en meer te voelen en begrijpen van wat zich daar heeft afgespeeld.

De herdenking in de jaren vijftig

De Doodenboeken

De Doodenboeken zijn vier banden met foto's en levensbeschrijvingen van 734 verzetsmensen die tijdens of na hun verblijf in het Oranjehotel zijn omgekomen. De Doodenboeken zijn kort na de oorlog samengesteld op basis van informatie over oud-gevangenen van het Oranjehotel die toen verzameld kon worden. De gegevens zijn verre van compleet, maar de boeken vormen een indrukwekkend monument voor de gevallenen.

Tijdens de jaarlijkse herdenking worden de boeken in Doodencel 601 gelegd. Ze zijn in bewaring bij het Nationaal Archief en digitaal in te zien op http://oranje-hotel.nationaalarchief.nl. Naast de Doodenboeken is in 1946-1947 het Gedenkboek van het Oranjehotel samengesteld. Hierin wordt het leven en de persoon-lijke geschiedenis - of in vele gevallen alleen de naam - van gevangenen beschreven.

Gedenkplaat "Zij waren eensgezind"

In 1950 onthulde koningin Juliana een gedenkplaat op de buitenmuur van het Oranjehotel. Dit monument, ontworpen door Albert Termote, drukt de saam-horigheid van de gevangenen uit en draagt de tekst "Zij waren eensgezind". Het levensgrote reliëf beeldt gevangenen uit die, onderling geketend, rond een geknotte Oranjeboom staan. Zij zijn omsloten door een versperring en staan te midden van slangen die de kop opsteken.

Een niet toegankelijk verzetsmonument

De Doodencel bevindt zich sinds de Tweede Wereldoorlog binnen de muren van de Penitentiaire Inrichting Haaglanden. De cel ligt binnen de beveiligingsring en is niet toegankelijk voor het publiek. Het Poortje en de Gedenkplaat zijn wel zichtbaar opgenomen in de gevangenismuur. Sinds de oorlog vindt er tijdens de jaarlijkse herdenking een Stille Gang langs de Cel plaats.

Het cellenblok is sinds de oorlog, buiten Cel 601 om, aanhoudend verbouwd. Als gevolg van detentienormen kan het cellenblok al een aantal jaren niet meer gebruikt worden. Het zou gesloopt moeten worden. Doodencel 601 kan niet gesloopt worden en daarom is nu in overleg met de Rijksgebouwendienst en de Dienst Justitiële Inrichtingen een nieuwe opzet ontwikkeld.

2012

De kern van het ontwerp is een ruimtelijk schema dat een deel van de Penitentiaire Inrichting toewijst aan de Stichting Oranjehotel. Het deel van het cellenblok dat binnen dit schema ligt wordt niet gesloopt, maar wordt verbouwd tot het nieuwe monument. Er wordt op basis van dit schema een nieuwe, naar binnen geplooide, gevangenismuur gemaakt.

Een essentieel deel van het cellenblok komt buiten de nieuwe beveiligingsring van de Penitentiaire Inrichting te liggen (met een rode lijn op de tekening aangegeven). Daar wordt het nieuwe monument ingericht. De authentieke Doodencel zal, op zijn oorspronkelijke lokatie, daarvan het hart vormen.

Het Plan

Het nieuwe monument blijft gevestigd binnen de muren van de voormalige Scheveningse Cellenbarakken, die tijdens de bezetting het Oranjehotel werden genoemd. De beveiligingsring van de huidige Penitentiaire Inrichting in Scheveningen wordt naar binnen omgelegd, waardoor het monument buiten de beveiliging valt en voor het publiek toegankelijk wordt. Het monument zal bestaan uit een aantal samenhangende onderdelen.
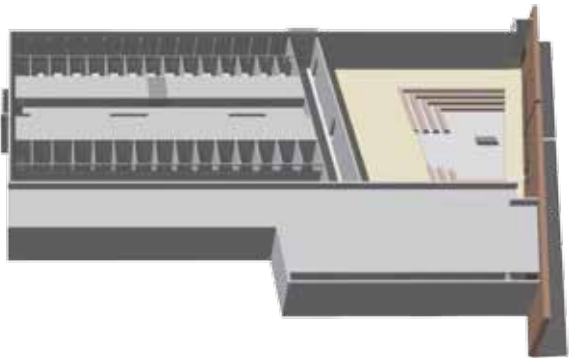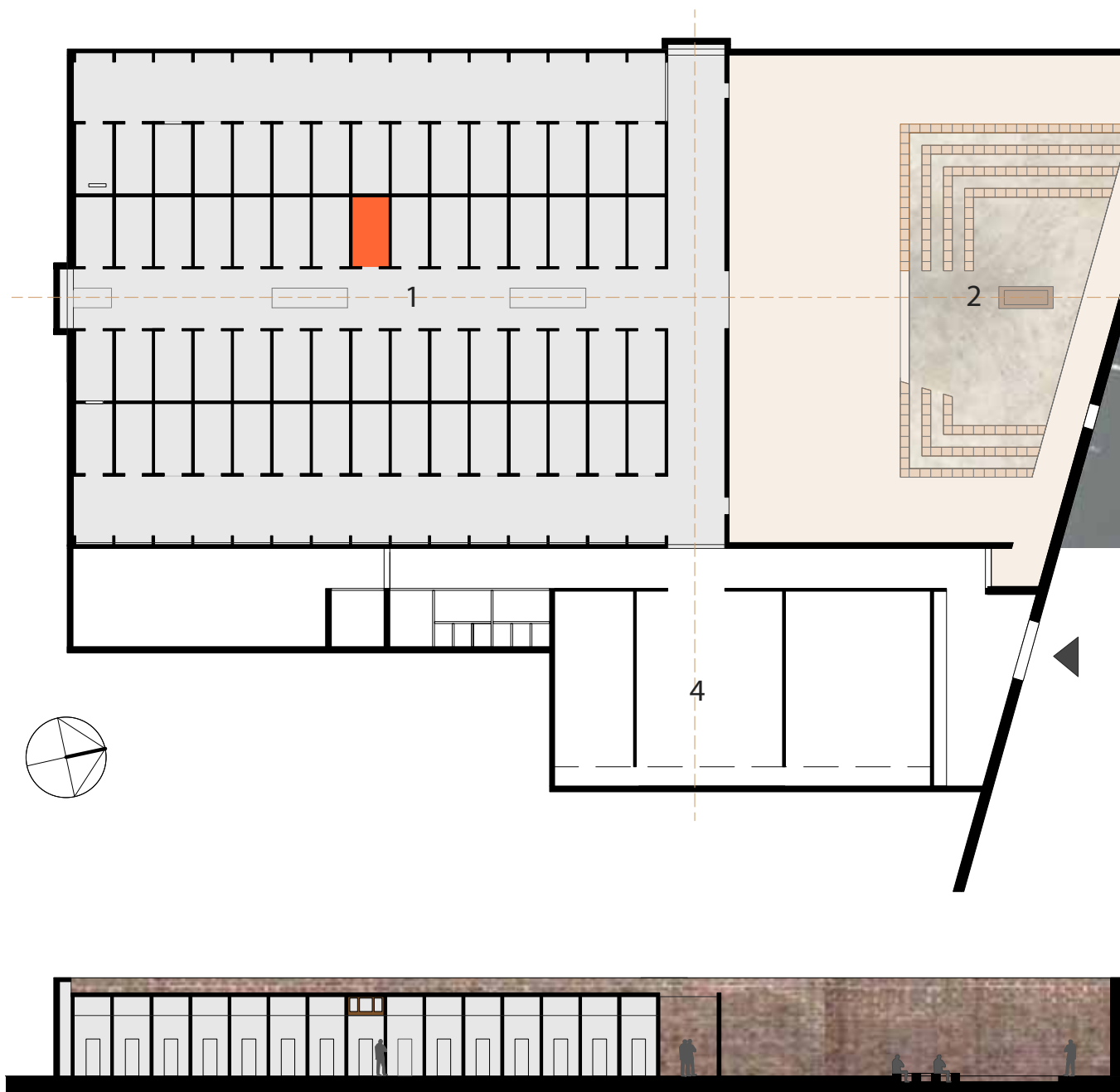
De Plaats van Herinnering

Het hart van het nieuwe monument is de authentieke Doodencel 601. De Cel ligt, als enige cel met de oorspronkelijke deur, in de middelste van drie cellengangen. De overige cellen worden in een rudimentaire staat teruggebracht. Behalve Cel 601 en de cellen aan de middengang zijn alle cellen en gangen open naar de hemel. De jaarlijkse Stille Gang langs de Doodencel zal door dit cellenblok plaatsvinden.

De Herdenkingsruimte

Tussen het cellenblok en de authentieke vijf meter hoge gevangenismuur ligt een ommuurde open stenen ruimte die plaats biedt aan 400 personen.
Aan de muurzijde is een dertig centimeter diepe sparing in de metselwerk-bestrating aangebracht als verbinding met de aarde. Deze verdieping is verhard met schelpkalk en duinzand. In dit deel van de Herdenkingsruimte zijn vaste banken aangebracht rondom een gedenksteen met inscriptie.

1 PLAATS VAN HERINNERING
2 HERDENKINGSRUIMTE
3 DUINMONUMENT
4 INFORMATIECENTRUM

HET LIED DER ACHTTIEN DOODEN
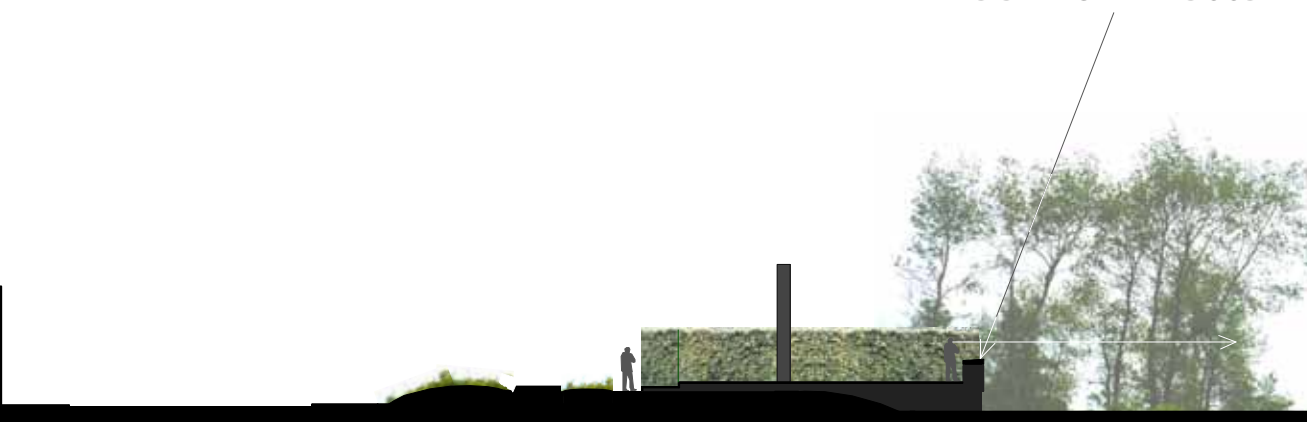
De Muur, het Poortje en de Gedenkplaat

In de buitenmuur van de gevangenis bevinden zich het Poortje en de Gedenkplaat "Zij waren eensgezind". In de gevangenismuur wordt een smalle verticale opening gemaakt, die vanuit de Herdenkingsruimte zicht biedt op het sinds 1940-'45 nooit veranderde duinlandschap. Door de opening in de op het noorden gelegen muur valt een streep zonlicht naar buiten.

Het Duinmonument

Buiten de muren is aan de overzijde van de weg, langs de duinrand het 'Duinmonument' ingericht dat de verbinding legt naar de fusilladeplaatsen van de Waalsdorpervlakte. Op een verharde vloer van schelpkalk en duinzand staat een vijf meter hoge gedenknaald, gevormd door het uit de gevangenismuur gezaagde metselwerk. Rond de vloer staat een groene haag. Aan de duinzijde kijkt men uit over het duinlandschap. In de natuurstenen afdekking van de borstwering is de inscriptie van het 'Lied der Achttien Dooden' aangebracht. Het geluid van de Bourdonklok klinkt op uit de naald.

HET LIED DER ACHTTIEN DOODEN

Een cel is maar twee meter lang
en nauw twee meter breed,
wel kleiner nog is het stuk grond,
dat ik nu nog niet weet,
maar waar ik naamloos rusten zal,
mijn makkers bovendien,
wij waren achttien in getal,
geen zal den avond zien.

Jan Campert

Alles verbonden

De Plaats van Herinnering met de Doodencel is via de Herdenkingsruimte en het Duinmonument verbonden met de Waalsdorpervlakte. Zij vormen langs de middenas van het Monument een onverbrekelijke eenheid met hemel, aarde en landschap.

Het Informatiecentrum

Het kleine en sobere informatiecentrum is visueel gescheiden van de emotionele ruimten voor Herinneren, Herdenken en Bezinnen. Alleen loodrecht op de middenas wordt het Monument visueel verbonden met het informatiecentrum. Het informatiecentrum documenteert het verleden met behulp van authentieke attributen, teksten, vaste en bewegende beelden en met interactieve media en verwoordt de betekenis van deze plaats voor heden en toekomst.

Symbool voor de rechtsstaat

RECHTSSYSTEEM

De politie-instanties van de Duitse bezetter hadden ruime bevoegdheden voor het arresteren van mensen die hen niet welgezind waren. Het nazi-strafrecht was niet gebaseerd op "Geen straf zonder titel", maar op "Geen schuld zonder straf". Een rechter kon in het Duitse rechtssysteem straf opleggen in gevallen waarin het gepleegde feit niet strafbaar gesteld was in de wet, maar dat volgens hem wel was. De rechter stelde zich ten dienste van het nazi-systeem en was dus niet onafhankelijk, zoals in ons huidige rechtssysteem. Dit ontbreken van een onafhankelijk, eerlijk rechtssysteem was de basis voor de ontwrichting van de maatschappij die de bezetting teweeg bracht. In de woorden van dr. J. Terlouw, tijdens zijn herdenkingsrede 2011 in het Oranjehotel: "Recht is een van onze eerste levensbehoeften. Afwezigheid van recht is een voortdurende bron van angst". Een gegronde angst, die de vijf jaren van de bezetting overheerste.

VERHOREN EN STRAFFEN

Tijdens het verblijf in het Oranjehotel werd voor een gevangene bepaald wat zijn straf zou zijn. Dat betekent dat het Oranjehotel een doorgangsplaats was; velen werden vanuit het Oranjehotel naar de Duitse kampen en tuchthuizen getransporteerd. Een *Sachbearbeiter* - vaak een medewerker van de *Sicherheitspolizei* - onderzocht het vermeende misdrijf van de gearresteerde. Verhoren waren zeer gewelddadig. Ze waren niet alleen bedoeld om de gevangene te laten bekennen, maar vooral ook om informatie te krijgen om meer verzetsmensen uit te schakelen. De verhoren vonden niet alleen in het Oranjehotel plaats, ook in een gebouw aan de Raamweg en aan het Binnenhof.

Fusilladekruis op de Waalsdorpervlakte

Een *Sachbearbeiter* werd bij de nazi's nauwelijks belemmerd bij de keuze van zijn verhoormethoden. Er was alle ruimte voor willekeur en machtsmisbruik.

GEEN HOUVAST

Door de willekeur wist een gevangene niet wat zij of hij kon verwachten. Een klein vergrijp kon zwaar bestraft worden, de uitspraken van Duitsers bij verhoren of zittingen boden geen houvast. In juni 1943 werd bijvoorbeeld een acht maanden zwangere gevangene van het Oranjehotel door een bewaakster gevraagd haar doodsvonnis te tekenen. Een wrede grap, de vrouw was vrijgesproken, maar moest beseffen dat het vonnis even goed de doodstraf had kunnen zijn.

NA HET ORANJEHOTEL

Veel gevangenen van het Oranjehotel zijn vrijgelaten na de periode van verhoren, die vaak enkele weken in beslag nam. Vele duizenden zijn echter veroordeeld tot soms zeer zware straffen, op basis waarvan zij na het vellen van het vonnis uit het Oranjehotel werden weggevoerd. Ruim 200 veroordeelden werden op de Waalsdorpervlakte gefusilleerd. Velen werden veroordeeld tot langdurig verblijf - dikwijls 10 jaar of 20 jaar - in de Duitse gevangenissen. Anderen werden, zonder vonnis, via Vught of Amersfoort op transport gesteld naar een van de vreselijke Duitse concentratiekampen: Dachau, Mauthausen, Natzweiler, Buchenwald, Neuengamme. Zeer velen hebben de oorlog niet overleefd.

HET ORANJEHOTEL ALS SYMBOOL

Tijdens haar of zijn verblijf in het Oranjehotel bevond de gevangene zich in de kern van het Duitse rechtssysteem. De zwaarte van het begane misdrijf bood geen houvast voor de zwaarte van de straf. Zelfs voor nog niet begane misdrijven konden de Duitsers (uit voorzorg, zonder proces) langdurige straffen uitdelen (*Schutzhaft*). In het Oranjehotel overheerste de angst waar de nazi-rechtspraak toe zou leiden: vrijspraak, de Duitse gevangenissen of de doodstraf. Dit maakt het Oranjehotel tot een veelbetekenend symbool van de gruwelen van de Duitse bezetting zoals ze voortkomen uit het door de nazi's beheerste rechtssysteem.

STAD VAN VREDE EN RECHT

Juist in Den Haag, stad van internationale vrede en recht en zetel van het Internationaal Gerechtshof, kan dit authentieke monument een waardevolle herinnering aan een donker verleden vormen. Maar ook is het een belangrijk symbool voor het heden en voor de toekomst, in Nederland en elders in de wereld.

De Achttien Dooden

De Geuzen waren de eersten die actief verzet pleegden tegen de Duitse bezetters. Al in mei 1940 begonnen zij hun activiteiten in Vlaardingen en Schiedam. In Amsterdam vormde de Februaristaking de eerste grootschalige actie van burgerlijk verzet. Op 13 maart 1941 werden vijftien Geuzen en drie Februaristakers vanuit het Oranjehotel naar de Waalsdorpervlakte gebracht en daar doodgeschoten. Deze eerste groepsexecutie bracht een schok teweeg in Nederland. Jan Campert schreef over deze gebeurtenis het gedicht De Achttien Dooden, dat begint met "Een cel is maar twee meter lang en nauw twee meter breed" en eindigt met de woorden "... en zoo ik heb gefaald, gelijk een elk wel falen kan, schenk mij dan Uw genâ, opdat ik heenga als een man, als ik voor de loopen sta".

Elk jaar op 13 maart herdenkt de Stichting Geuzenverzet in Vlaardingen het werk van de Geuzen. Op deze dag krijgt een persoon of instantie die zich heeft onderscheiden in de strijd voor rechtvaardigheid in de maatschappij de Geuzenpenning uitgereikt. Het lied "De Achttien Dooden" neemt tijdens de herdenking een centrale plaats in.

> Ik zie hoe 't eerste morgenlicht
> door 't hooge venster draalt -
> mijn God, maak mij het sterven licht,
> en zoo ik heb gefaald,
> gelijk een elk wel falen kan,
> schenk mij dan Uw genâ,
> opdat ik heenga als een man
> als ik voor de loopen sta.
>
> JAN CAMPERT†

Het realiseren van een bijzonder monument

Het doel van het monument is tweeledig. Het moet recht doen aan hen die er leden, en ook aan hun geliefden en nabestaanden. En het wijst de huidige en nieuwe generaties op de factoren die de maatschappij maken en breken: recht en verzet versus onrecht en bezetting.

'Behoud dit symbool voor het belang van recht en vrijheid.'

NATIONAAL MONUMENT ORANJEHOTEL – WAALSDORPERVLAKTE

De afgelopen jaren heeft de Nederlandse regering meerdere malen verklaard dat het Oranjehotel behouden moet blijven. Dat wordt mogelijk met het plan voor het toegankelijk maken van het nationale monument Oranjehotel – Waalsdorpervlakte. Dit ontwerp doet recht aan de betekenis van deze historische plaatsen. Voor het realiseren hiervan is echter een aanzienlijk bedrag nodig. De Stichting Oranjehotel zal in de komende periode gericht overheidsinstanties, fondsen en bedrijven benaderen voor een bijdrage.

COMITÉ VAN AANBEVELING

De Stichting Oranjehotel heeft, in samenwerking met de Vereniging Erepeloton Waalsdorp, het initiatief genomen om het monument Oranjehotel – Waalsdorpervlakte te realiseren.

Ontwerp herdenkingsplaats

UW STEUN IS ONMISBAAR • STICHTING ORANJEHOTEL •

COMITÉ VAN AANBEVELING

J.J. van Aartsen burgemeester van Den Haag

drs. Binnert de Beaufort journalist, docent journalistiek Hogeschool Amsterdam

mevr.dr. E. Borst - Eilers oud-minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

mevr.mr. L.A. Cleveringa oud-lid van de Raad van State, oud-voorzitter van de Stichting Oranjehotel

dr. D. Dolman oud-voorzitter van de Tweede Kamer en van de Stichting Oranjehotel

mr. J.P.H. Donner oud-minister van Justitie en vice-voorzitter van de Raad van State

J.P. Eusman oud-gevangene Oranjehotel

J. Franssen commissaris van de Koningin in de provincie Zuid-Holland

mevr. M.H.M.F. Gardeniers - Berendsen oud-minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Volksgezondheid en Milieuhygiëne

dr. Hans Goedkoop historicus, schrijver

dr. J.C. Terlouw oud-minister van Economische Zaken, schrijver

drs. A.F. van der Touw voorzitter Raad van Bestuur Siemens Nederland NV, CEO

drs. F.W. Weisglas oud-voorzitter van de Tweede Kamer en van de Stichting Oranjehotel

drs. E.P. Wellenstein oud-gevangene Oranjehotel

mevr.dr. Jolande Withuis sociologe, senior-onderzoeker NIOD

ir. A.R. Wynaendts voorzitter Raad van Bestuur AEGON NV, CEO

DONATIES EN CONTACT

U kunt helpen om het monument te realiseren en te behouden door uw donatie voor het nationale monument Oranjehotel – Waalsdorpervlakte op rekeningnummer 18.24.72.493 ten name van Stichting Oranjehotel.

Wilt u meer informatie, neem dan contact op met de secretaris van het Oranjehotel (info@oranjehotel.org of 020 - 645 27 05) en bezoek de websites van de Stichting Oranjehotel, www.oranjehotel.org, en de Vereniging Erepeloton Waalsdorp, www.waalsdorpervlakte.nl.

Prominente gevangenen

Onder de "gasten" van het Oranjehotel bevonden zich een aantal mensen die zich hebben onderscheiden in de oorlog. Zonder afbreuk te doen aan alle andere gevangenen noemen we hier Erik Hazelhoff Roelfzema, de "Soldaat van Oranje", een symbool voor het Nederlandse verzet. In april 1941 werd hij gevangen gezet in het Oranjehotel, nadat hij het Leids Manifest, een studentenprotest, had geschreven en verspreid. Terwijl de belangrijkste verdiensten van Hazelhoff Roelfzema op het operationele vlak liggen, is de intellectuele inbreng van prof. mr. Rudolph Cleveringa zeer belangrijk geweest op een cruciaal moment in de oorlog. In november 1940 werden Joodse wetenschappers aan de Nederlandse universiteiten feitelijk uit hun ambt gezet. Cleveringa reageerde hierop met een vlijmscherpe rede. Die was een grote inspiratie tot verzet voor velen, maar leidde tot zijn gevangenschap in het Oranjehotel tot de zomer van 1941. Als derde gevangene van het Oranjehotel noemen we de theoloog prof. Titus Brandsma. Zijn spirituele invloed was groot in religieuze kringen, waarbij hij ook het belang van vrij onderwijs en vrije pers benadrukte. De Karmeliet Titus Brandsma is vanuit het Oranjehotel naar Dachau getransporteerd, waar hij in juli 1942 overleed.

Erik Hazelhoff Roelfzema, Soldaat van Oranje

Help mee het Oranjehotel, symbool voor het belang van recht en vrijheid, te bewaren

Het Oranjehotel, de cellenbarakken in de Scheveningse gevangenis tijdens de Bezetting, is een belangrijk deel van ons verleden. Met uw hulp kan het ook in de toekomst een belangrijke rol vervullen. In dit monument werden tijdens de Duitse bezetting verzetsmensen opgesloten en verhoord. Het is nauw verbonden met de Waalsdorpervlakte, waar meer dan 200 gevangenen werden gefusilleerd. Het omvat Doodencel 601, behouden in de oorspronkelijke staat, en het Poortje waardoor ter dood veroordeelden naar de Waalsdorpervlakte werden gebracht. Samen vormen zij de tastbare en indrukwekkende herinnering aan duizenden gevangen verzetsmensen.

Het is nu tijd om dit monument toegankelijk te maken voor het publiek. Waarom juist nu? Omdat er nog zo weinig ooggetuigen in leven zijn. Omdat de gevangenis binnenkort moet worden heringericht. En omdat de betekenis van recht en rechtvaardigheid essentieel is voor een maatschappij die plaats biedt aan een ieder. Het nationale monument Oranjehotel – Waalsdorpervlakte moet daarom nu gerealiseerd worden. Alleen zo kunnen we voorkomen dat deze historische plaats met zijn rijke geschiedenis van recht en verzet verloren gaat.

J.J. van Aartsen
burgemeester van Den Haag

E. J. Mulock Houwer
voorzitter Stichting Oranjehotel

Stichting Oranjehotel
Secretariaat:
Fideliolaan 98
1183 PP Amstelveen
Telefoon 020 6452705
www.oranjehotel.org
info@oranjehotel.org
Bankrek. nr. 18.24.72.493

Fotografie voorzijde: JL Fotografie.nl
Architect: Menno Homan

De Stichting Oranjehotel is een
Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

Deze brochure is tot stand gekomen
met ondersteuning van het Fonds 1818
en Arizona Chemical.